

PALAJA RINTANEN

JURIDISK UTREDNING

FULLMÄKTIGEMOTION OM ÖPPENHET VID PRISSÄTTNING AV EL / INVÅNARINITIATIV OM RIMLIG PRISSÄTTNING AV TIDSBUNDNA ELAVTAL

Kervo Energi Ab (nedan "Kervo Energi") har bitt undertecknad advokat Jussi Rintanen / advokatbyrå Palaja Rintanen & Co Oy att lämna en utredning om de ärenden som nämns i rubriken. Bland annat följande aspekter/argument lyfts fram i fullmäktigemotionen och invånarinitiativet:

Tidsbundna elavtal är oskäliga;

Lokalelavtalet är inte en prisvärd produkt eftersom det inte kan sägas upp på två (2) år;

Elpriset återspeglar inte Kervo Energis produktionskostnader och prisnivån för terminspriserna på el;

Kervo Energi har egen produktion som täcker en del av den el som säljs av Kervo Energi. Kervo Energi måste presentera en utredning om sin kostnadsstruktur och vad prissättningen bygger på.

I denna utredning bedöms i) eventuella lagenliga begränsningar i prissättningen av elavtal och ii) eventuella lagenliga och avtalsmässiga begränsningar angående öppenheten i prissättningen av elförsäljningen.

TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING OCH ÖPPENHET ANGÅENDE KERVO ENERGIS PRISSÄTTNING AV ELFÖRSÄLJNING

Aktiebolagslag m.m.

Kervo Energi är ett aktiebolag, som regleras av bestämmelserna i den gällande aktiebolagslagen ("ABL").

Enligt aktiebolagslagen är syftet med bolagets verksamhet att bereda vinst åt aktieägarna, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen (1 kap. 5 §).

Kervo Energis bolagsordning innehåller ingen bestämmelse som avviker från syftet att bereda vinst, och därför är målet för Kervo Energis verksamhet att bereda vinst åt aktieägarna i enlighet med vad som avses i aktiebolagslagen.

Enligt aktiebolagslagen svarar styrelsen för bolagets förvaltning och för att bolagets verksamhet är ändamålsenligt organiserad (ABL 6 kap. 2 §). Besluten om Kervo Energis produktionskostnader och energianskaffning fattas av bolagets styrelse på grundval av den allmänna behörighet som avses i aktiebolagslagen. Verksamheten i bolagets styrelse regleras av bestämmelsen i 1 kap. 8 § i aktiebolagslagen. Enligt denna paragraf ska bolagets ledning omsorgsfullt främja bolagets intressen.

Faktorer som rör elprisets uppbyggnad är en viktig del av Kervo Energis konkurrenskraft och dess förmåga att över huvud taget verka på en ständigt föränderlig marknad. De faktorer som påverkar elprisets uppbyggnad är Kervo Energis affärs- och yrkeshemligheter, och de skyddas nästan alltid av sekretessbestämmelser i de avtal som gäller elprisets uppbyggnad. Den öppenhet som krävs i fullmäktigemotionen skulle oundvikligen leda till i) att Kervo Energi bryter mot sekretessbestämmelserna i de avtal som förpliktar företaget och ii) att det skulle strida mot företagets intresse att lämna ut informationen.

Vid bedömningen av kravet på öppenhet gällande prissättningen ska man även beakta styrelseledamöternas och verkställande direktörens straffrättsliga tystnadsplikt när det gäller affärs- och yrkeshemligheter. Tystnadsplikten kvarstår även efter det att deras mandattid har löpt ut. Straffrättsligt ansvar förutsätter att avslöjandet av informationen sannolikt skulle orsaka ekonomisk skada antingen för näringsidkaren eller för en annan näringsidkare som har anförtrott hen informationen.

Avvikande från den lagstadgade tystnadsplikten är en styrelseledamot och verkställande direktören vanligtvis skyldiga att lämna ut olika uppgifter om bolaget till sådana personer som har rätt att få dem. Dessa är bland annat revisorer, olika myndigheter och konkursboförvaltaren. Kommunala tjänsteinnehavare har däremot inte rätt att få konfidentiella uppgifter vars utelämnande kan vara straffbart enligt strafflagen. Enligt 83 § 2 mom. i kommunallagen har fullmäktigeledamöter endast rätt att få upplysningar om sådana ärenden som berör kommunens bolag som koncernledningen innehar och som inte omfattas av sekretessbestämmelser. De förtroendevalda har således inte en lagstadgad rätt att få tillgång till de uppgifter som de begärt av Kervo Energi.

Även om Kervo Energi strävar efter öppenhet i sin verksamhet, hindrar ovannämnda bestämmelser att den information som begärs i fullmäktigemotionen lämnas ut.

Elmarknadslag m.m.

Enligt paragrafen om tillämpningsområde i elmarknadslagen (588/2013) tillämpas lagen på elmarknaden samt på produktion, import, export, leverans, överföring och distribution av el.

De vägledande principerna i elmarknadslagen är kravet på en rimlig prissättning samt en jämlik och icke-diskriminerande behandling av parterna. Lagen tillåter avtal som ingås för viss tid eller tills vidare.

Enligt elmarknadslagen ska nätinnehavare tillhandahålla parterna på elmarknaden sina tjänster på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Tjänsterna får inte tillhandahållas på villkor som är ogrundade eller som uppenbarligen begränsar konkurrensen.

Försäljningspriserna och försäljningsvillkoren för nättjänsterna samt grunderna för hur de bestäms ska vara objektiva och icke-diskriminerande för alla nätanvändare. Prissättningen av nättjänsterna ska vara skälig enligt en helhetsbedömning.

Typiska missbruksmetoder som fastställts i rättspraxisen är bland annat prisdiskriminering av kunder, underprissättning och vissa konkurrensbegränsande rabattpraxis.

I praktiken är det dock svårt att bedöma det s.k. rimliga priset på en produkt. Tröskeln att ingripa i orimlig prissättning, som är förbjuden enligt konkurrenslagen, är i dessa situationer hög. Konkurrensbestämmelserna lämpar sig för orimlig prissättning endast i undantagsfall där tydliga överskridanden kan observeras.¹

I slutet av år 2022 steg elpriserna för alla aktörer inom branschen på grund av de förhållanden som rådde vid den tidpunkten. Inga tydliga överskridanden har påvisats, utan Kervo Energis prissättning har varit i linje med hur andra aktörer inom branschen prissätter sin elförsäljning.

I fullmäktigemotionen och invånarinitiativet presenteras ingen utredning om att Kervo Energi skulle ha agerat i strid med elmarknadslagen och/eller konkurrensrättsliga normer. Tvärtom har Kervo Energi visat att man har försökt lindra effekterna av elprisökningen, bland annat genom att bygga upp olika produkter och genom att sänka priserna på de tidsbundna avtalen.

LINDRIGARE VILLKOR FÖR TIDSBUNDNA AVTAL

Till skillnad från priset på en nättjänst kan elpriset konkurrensutsättas mellan olika aktörer. Kervo Energi har försökt bygga upp ett konkurrenskraftigt produktsortiment med många olika alternativ.

Energibolagets kunder kan välja mellan ett tillsvidareavtal och ett tidsbundet avtal, dvs. ett avtal som kan sägas upp inom en viss uppsägningstid. Tidsbundna avtal inom elbranschen skiljer sig inte juridiskt från tidsbundna avtal inom andra branscher, och de omfattas av samma allmänna lagstiftning; lag om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område ("rättshandlingslagen").

Ett tidsbundet avtal innebär vanligtvis att avtalsleverantören har prissatt en del av riskerna med ett långsiktigt avtal i avtalspriset. Enligt rättshandlingslagen och rådande rättspraxis är det dock ovanligt att lindra villkoren för tidsbundna avtal, t.ex. i fråga om uppsägningstid eller kommersiella villkor. Med beaktande av att Kervo Energi även på eget initiativ har sänkt priserna på de tidsbundna avtalen, har det i ärendet inte lagts fram några grunder för att villkoren i Kervo Energis tidsbundna avtal borde lindras i strid med de rådande avtalsrättsliga principerna.

Det bör också noteras att Kervo Energi tillämpar de allmänna avtalsvillkoren i sin verksamhet. De tillämpliga allmänna avtalsvillkoren följer de standardvillkor som publicerats av Finsk Energiindustri rf. Även i detta avseende är Kervo Energis åtgärder i linje med branschens allmänna praxis.

SLUTSATSER

Kervo Energis tidsbundna avtal är typiska för branschen och det har inte presenterats någon utredning som skulle bevisa att villkoren är orimliga. Kervo Energi har också aktivt strävat efter att minska kundernas kostnader för elförsäljningen.

Kervo Energis principer för prissättning och fastställande av priserna är Kervo Energis affärs- och yrkeshemligheter. Varken aktiebolagslagen eller någon annan lagstiftning tvingar Kervo Energi att öppna sin

---

¹ Konkurrensverkets beslut 533/14.00.00/2010, 8.4.2013, punkterna 109—111.

prissättning på det sätt som krävs i fullmäktigemotionen. Att öppna grunderna för prissättningen skulle kunna leda till konsekvenser som strider mot Kervo Energis intressen, t.ex. i form av sanktioner för brott mot tystnadsplikten.

Åbo den 2 maj 2023

Jussi Rintanen

Advokat, vicehäradshövding